چرا بدنه دولت دربرابر دستور رئیس‌جمهور مبنی‌بر بازگشایی دانشگاه‌ها مقاومت می‌کند؟

دانشگاه تعطیل آموزش معلق پژوهش معطل

سارا طاهری - زهرا رمضانی
گروه دانشگاه

دو سال پیش بود که با ورود کرونا به کشور، آموزش حضوری به‌صورت کامل کرسی خود را به آموزش مجازی داد و جای کتاب و جزوه را فایل‌های صوتی، و جای استاد و دانشگاه را گوشی و تبلت گرفت. دیگر گریزی از آموزش مجازی نیست و همیشه به‌عنوان یک گزینه احتمالی روی میز خواهد بود؛ اما در دو سال اخیر، این نوع آموزش به‌طور محسوسی کیفیت آموزش و پژوهش را زیرسوال برده است. حفظ کیفیت آموزشی در زمانی که آموزش عالی کشور فعالیت خود را بر بستر فضای مجازی انجام می‌دهد باید اساس فعالیت دانشگاه‌ها باشد، اما بسیاری از استادان و کارشناسان آموزش عالی می‌گویند آموزش مجازی کیفیت تدریس حضوری را ندارد. آنها بر این باورند کیفیت آموزش در تحصیل دانشجویان اگر به معنای واقعی و براساس استانداردهای لازم انجام شود، شاهد دستاوردهای علمی جالب‌توجهی از سوی نیروی انسانی متخصص خواهیم بود. کیفیتی که بی‌شک از مسیر آموزش حضوری فراهم می‌شود.

حالا دو سال است که دانشجویان از فضای دانشگاه دور مانده‌اند؛ دو سالی که شرایط خاص کرونایی برای آنها ایجاد کرد و باعث شد همگی شرایط زندگی متفاوتی را تجربه کنند. زندگی دانشجویی در سایه کرونا سبب شده دانشجویان به جای حضور در کلاس‌های درس و حضور پرنگ در دانشگاه‌ها، خانه‌نشین شوند و بیشتر وقت خود را با تبلت و گوشی بگذرانند. در این مدت مسئولان دانشگاه‌ها هرکدام به‌نوبه خود تلاش کردند شرایط آموزش مجازی را با ایجاد زیرساخت‌ها فراهم کنند؛ اما همچنان نقاط ضعفی وجود دارد. شرایطی که ادامه آن زنگ هشداری خواهد بود بر بی‌انگیزه شدن، افت کیفیت آموزشی و پژوهشی و کاهش ظرفیت‌های علمی و آموزشی دانشجویانی که نیروی محرک برای پیشبرد اهداف علمی و صنعتی کشور هستند. این مشکلات قطعا برای حوزه علم‌وفناوری آسیب‌زا خواهد بود؛ حوزه‌ای که چنان که باید به آن پرداخته نشده و در سایه کرونا پنهان مانده است.

از ماه‌ها قبل گفته شده بود که انجام واکسیناسیون یکی از شروط آموزش حضوری در دانشگاه‌هاست، اگرچه به‌عنوان شرط کافی محسوب نمی‌شود و در کنار واکسیناسیون و بهبود شرایط، رعایت پروتکل‌ها نیز باید در دستورکار قرار بگیرد. حالا با انجام واکسیناسیون عمومی دانشجویان و استادان و البته کاهش تعداد مبتلایان به کرونا، به نظر می‌رسد دیگر دلیلی برای ادامه آموزش به‌صورت مجازی وجود نداشته باشد.

معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی:

حضوری شدن دانشگاه‌ها ضرورت اجتناب‌ناپذیری است

فرزاد جهان‌بین، معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی با اشاره به ضرورت بازگشایی دانشگاه‌ها در شرایط حال حاضر کشور بیان کرد: «دانشگاه متشکل سه نوع تربیت است؛ تربیت تخصصی، تربیت مهارتی و تربیت اجتماعی. در دورانی که دانشگاه‌ها حضوری بودند و خبری از پاندمی کرونا نبود هم روند این سه تربیت به‌صورت کامل انجام نمی‌شد. با وجود این متاسفانه مجازی شدن، تیر خلاصی به سه رسالت دانشگاه‌ها زد.»

او ادامه داد: «در دوران جنگ جهانی دوم، برخی از کشورها آموزش را تعطیل کرده و درپی آن مدارس و دانشگاه‌ها نیز تعطیل شدند اما برخی کشورها این اقدام را انجام ندادند؛ ۵۰ سال پس از جنگ جهانی دوم و در مطالعاتی که انجام شد، مشاهده شد سرمایه اجتماعی در کشورهایی که مدارس و دانشگاه‌های آن در دوران جنگ تعطیل شدند، به‌شدت کم شد و برعکس در کشورهایی که جریان آموزش تعطیل نشد، اثر مثبتی را بر سرمایه‌های اجتماعی آن کشورها ایجاد کرد.»

جهان‌بین اشاره کرد: «به این معنا که با مجازی کردن دانشگاه‌ها و تبر خلاص زدن به سه وظیفه تربیتی نه‌تنها به نسل حاضر خیانت می‌کنیم، بلکه بر نسل‌های بعدی هم اثر منفی گذاشته و به آنها هم خیانت می‌کنیم.»

او اضافه کرد: «مورد دیگر این است که در فضای مجازی شاهد شکل‌گیری هویت جدیدی مبتنی‌بر جهان شبکه‌ای هستیم که پیش می‌رود و این هویت جهان شبکه‌ای، هویت ملی و دینی ما را در معرض آسیب قرار داده و ما نیاز به تقویت هویت ملی و دینی داریم. بر این اساس برپایی اجتماعات و در کنار هم بودن‌ها در فضای حقیقی برای حفظ و تقویت این هویت ملی و دینی ضروری است، بنابراین از این جهت نیز مجازی شدن دانشگاه‌ها لطمه‌ای به هویت ملی و دینی زده است.»

معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی معتقد است حضوری شدن دانشگاه‌ها درواقع ضرورت اجتناب‌ناپذیری است و باید بنا را بر حقیقی شدن فضای دانشگاه بگذاریم. وقتی بنا را بر جریان حضوری‌شدن دانشگاه‌ها گذاشتیم، حال باید ببینیم که چه تغییرات و تمهیداتی نیاز است تا در بخش‌های مختلف برای حضوری‌شدن دانشگاه‌ها صورت بگیرد.

او در ادامه عنوان کرد: «متاسفانه شرایطی در کشور حاکم است که مانع حضوری شدن دانشگاه‌ها می‌شود و دلایلی را هم کنار هم‌دیگر می‌کنند تا مانع از این کار شوند و فضای حاکم در کشور نیز متناسب با همین جریان پیش می‌رود؛ درحالی‌که اگر بنا را بر حضوری شدن دانشگاه‌ها گذاشتیم باید مقدمات و تمهیدات حضوری شدن را بیندیشیم.»

او با طرح این سوال که با توجه به این جریان چه کارهایی برای تسریع در روند بازگشایی کامل دانشگاه‌ها می‌توان انجام داد، گفت: «یکی از کارهایی که دانشگاه آزاد اسلامی انجام داده، این است که ماده واحده‌ای تحت‌عنوان میهمانی از بدو پذیرش را برای دانشجویان اضافه کرده است. میهمانی از بدو پذیرش قبلا برای موارد خاصی در دانشگاه مورد استفاده قرار می‌گرفت اما دانشگاه این امکان را برای دانشجویان ارشد ایجاد کرده است تا به‌واسطه این ماده واحده، دانشجویان ارشدی که در خارج از استان‌شان پذیرش شده‌اند، بتوانند از بدو پذیرش به شهر محل سکونت خودشان میهمان شوند.»

جهان‌بین همچنین افزود: «در بحث طرح تعاون امتحان نیز تلاش کرده‌ایم دانشجویان بتوانند در شهر خودشان امتحان بدهند، بنابراین نتیجه می‌گیریم با بنای حضوری شدن دانشگاه‌ها، موانع احتمالی را رفع کرده‌ایم و در تلاشیم تمهیداتی را نیز برای جریان حضوری‌شدن ببینیم.»

معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی در پاسخ به این سوال که دور شدن دانشجوها از دانشگاه، چقدر دانشگاه‌ها را از رسالت اجتماعی‌اش دور می‌کند، توضیح داد: «سه تربیت تخصصی، مهارتی و اجتماعی برای دانشگاه‌ها درنظر گرفته شده که بخشی از رسالت اجتماعی تربیت اجتماعی دانشگاه‌ها وجود دارد که هر سه این تربیت‌ها در جریان مجازی بودن دانشگاه‌ها لطمه خورده‌است، البته متقدیم برخی نیز راحت‌طلب بوده و بودن در خانه را انتخاب می‌کنند.»

جهان‌بین اظهار کرد: «از نگاه دیگر، بخشی از آن هم اقتصاد عظیمی است که حول مجازی شدن دانشگاه‌ها شکل گرفته، به‌طور مثال در بحث امتحانات، افرادی هستند که درباره امتحانات سرویس می‌دهند و هزینه‌های گزافی هم در جریان ارائه سرویس‌ها پرداخت می‌شود. درحال‌حاضر یک جریانی هم به نام جریان نفوذ وجود دارد که این جریان خواهان این است که رشد علمی کشور متوقف شود.»

جهان‌بین در ادامه توضیح داد: «به این معنا که هدف از ایجاد تحریم‌ها، جلوگیری از رشد علم در کشور است، همچنین در این مقاله اشاره شده است که چون ایرانیان می‌دانند که یک زمانی رهبری علمی جهان را در دوران تمدن اسلامی داشتند، این انگیزه مضاعفی به ایرانیان داده که دوباره از لحاظ علمی رشد کنند و مزیت علمی پیدا کنند.»

درحال‌حاضر برخی به دنبال این هستند که با تداوم رشد دانشگاه‌ها و تحت‌الشعاع قرار گرفتن تربیت تخصصی و... به رشد علمی کشور آسیب بزنند و با قاطعیت بیان می‌کنم هرطور که هست دانشگاه‌ها باید باز و حضوری شوند و وقتی بنا بر حضوری‌شدن دانشگاه‌ها باشد، خودمان را به آن تطبیق می‌دهیم، نه اینکه ادله‌ای برای باز نشدن دانشگاه‌ها بیاوریم.»

رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی:

کیفیت آموزش مهم‌ترین مزیت حضوری شدن دانشگاه‌هاست

علیرضا منادی سفیدان رئیس کمیسیون آموزش وتحقیقات مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درخصوص مزایای حضوری‌شدن دانشگاه‌ها گفت: «کیفیت آموزش مهم‌ترین مزیت حضوری‌شدن دانشگاه‌هاست؛ با حضوری‌شدن دانشگاه‌ها می‌توان گفت که خروجی آموزش عالی کشورمان خروجی مناسب و قابل قبولی خواهد بود. درحال حاضر نظارت چندانی بر آموزش وپژوهش نداریم و از آنجایی که آموزش در فضای حضوری صورت نمی‌گیرد از نحوه تدریس اساتید و حضور دانشجویان در کلاس اطلاعی نداریم.» او بابیان اینکه نحوه تدریس اساتید در دانشگاه‌ها در زمان آموزش مجازی محل ابهام است، اضافه کرد: «معتقدم در این دوران آموزش و پژوهش به نحومحسوسی افت کرده است و این موضوع را درک کرده و از حضوری‌شدن دانشگاه‌ها استقبال می‌کنیم.» رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی توضیح داد: «معتقدم برخی از جریان‌ها مخالف حضوری‌شدن دانشگاه‌ها هستند و عقل و خردجمعی دانشگاه‌ها نیز از دلایل این مخالفت آگاه هستند. بی‌شک غیرحضوری بودن دانشگاه‌ها در دو سال اخیر به کیفیت آموزش ضربه زده است و باید هرچه زودتر به این روند پایان داد.»

منادی‌سفیدان خاطرنشان کرد: «البته این ضربه فقط بحوزه آموزش برنمی‌گردد. در این دوران فعالیت‌های پژوهشی نیز به نحو چشمگیری مورد غفلت قرار گرفته است. معتقدم آموزش وپژوهش دوبرابر هزینه و نمی‌توانند از هم جدا شوند و آموزش مجازی در این دوران به هر دوی آنها آسیب زده است. البته برخی از روسای دانشگاه‌ها با مراجعه به ما اعلام کرده‌اند که می‌خواهند کلاس‌ها حضوری شود، اما متاسفانه در ستاد وزارتخانه با آنها مخالفت شده است.»

او بابیان اینکه برخی دانشگاه‌ها نیز با مشکلات مالی ازجمله مشکل یارانه غذا مواجه هستند، ادامه داد: «بنده به‌عنوان رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی در جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی شاهد تاکید تمام وزرا بر حضوری شدن آموزش عالی بودم. از آنجایی که تمام دانشجویان و اساتید واکسن زده‌اند دیگر دلیلی بر غیرحضوری‌بودن دانشگاه‌ها وجود ندارد.»

او تاکید کرد: «از تصمیم‌گیری مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی مبنی‌بر حضوری‌شدن کلاس‌ها استقبال کرده و امیدوارم با رعایت پروتکل‌های بهداشتی برای حضوری‌شدن واحدهای دانشگاهی برنامه‌ریزی کنند. مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی با درنظر گرفتن شرایط بهداشتی و نظر ستاد ملی کرونا کلاس‌های خود را به‌صورت حضوری برگزار کنند.»

رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی در ادامه در پاسخ به این سوال که غیرحضوری بودن کلاس‌ها چقدر دانشگاه‌ها را از رسالت اجتماعی خود دور کرده است، گفت: «درحال حاضر دانشجویان بدون کلاس‌ها، دانشجو عضو هم غایب جامعه امروزی ما شده است و در صحنه‌های اجتماعی وسیاسی کشور نقش کمرنگی پیدا کرده است. بنابراین معتقدم ادامه این روند آسیب زیادی به رسالت اجتماعی بودن دانشگاه‌ها ونقش دانشجویان در کشورواردمی‌کند.»

رئیس دانشگاه علم و صنعت:

غیرحضوری شدن دانشگاه‌ها سرعت رشد تولیدات علمی را کاهش داد

جبارعلی ذاکری، رئیس سابق دانشگاه علم و صنعت با بیان اینکه بازگشت دانشجویان به دانشگاه‌ها از دو جنبه قابل بررسی است، گفت: «اول بحث حقوقی و قانونی است که در این زمینه ستاد ملی مقابله با کرونا باید درباره آن تصمیم‌گیری کند، اما موقع بحث اثرات عدم‌حضور دانشجویان در فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی است. قطعا غیرحضوری‌بودن صرف به صلاح نظام آموزش عالی کشور نخواهد بود و لازم است تمهیداتی اندیشیده شود که براساس آن به‌مرور زمان شاهد حضور مجدد دانشجویان در فضای دانشگاه‌ها باشیم.»

او افزود: «درحال حاضر نیز برخی از دانشجویان به‌ویژه تحصیلات‌تکمیلی در محیط‌های علمی حضور دارند؛ چراکه نیاز است تا برای پیشبرد برنامه‌های علمی از کارگاه و آزمایشگاه‌ها استفاده کنند، اما غالب دانشجویان بعد از هم‌گسیختگی کرونا، در حوزه آموزشی فضای دانشگاه را لمس نکرده و صرفا از طریق فضای مجازی کارها را دنبال می‌کنند. معتقدم درس‌هایی که از آموزش مجازی گرفته‌ایم را باید در دوران پساکرونا استفاده کنیم، یعنی نباید نگاه‌ها صفر و یکی باشد و بگوییم یا حتما باید دانشگاه‌ها حضوری کامل شوند یا به‌صورت غیرحضوری به فعالیت بپردازند، بلکه می‌توان بعضا به‌صورت ترکیبی کارها را پیش برد.»

رئیس سابق دانشگاه علم و صنعت اظهار داشت: «برخی از دروس را هنوز هم می‌توان به‌صورت غیرحضوری ارائه داد که ازجمله آن می‌توان به دروس معارف و زبان فارسی اشاره کرد، اما مساله این است که درمقابل هم برخی از اهل حال می‌توان این تخصصی رشته‌های مختلف می‌شود را نمی‌توان از طریق فضای مجازی دنبال کرد و باید در این زمینه فکر اساسی شود. همچنین اگر کسی بگوید که آموزش مجازی تاثیری در کیفیت نداشته، حتما یکجانبه به مساله نگاه کرده و نباید این مساله را نادیده گرفت که دانشگاه‌ها باید درنهایت از وضعیت فعلی خارج شوند و حضور دانشجویان در محیط‌های علمی را داشته باشیم.»

ذاکری بیان داشت: «اصلا با دانشجویانی روبه‌رو هستیم که اصلا دانشگاه را از نزدیک لمس نکرده و امروز نیز در آستانه فارغ‌التحصیلی قرار دارند، دانشجویان مقطع کارشناسی ارشدی که ورودی سال ۹۸ هستند و قطعا این مهم برای نظام آموزش عالی کشور مناسب نیست؛ از این رو باید تمهیداتی را فراهم کنیم که پیش از فارغ‌التحصیلی آنها نیز از مزایای حضور در دانشگاه‌ها بهره‌مند شوند. در اصل ما باید نه‌تنها دانشجویان را با فضای دانشگاه آشنا کنیم، بلکه باید شرایطی درنظر گرفته شود تا آنها با تعاملات بین‌دانشجویی با دانشجو، دانشجو با استاد و در کام انجامی با تعاملات دانشگاه با صنعت آشنا شوند، درحالی‌که عدم‌حضور آنها در محیط‌های علمی تاثیر منفی در کسب مهارت‌های علمی که دانشجو لازم دارد، خواهد گذاشت.» او ادامه داد: «تبعات عدم‌کسب مهارت‌های لازم توسط دانشجو صرفا به‌دلیل دوری از محیط دانشگاهی در مرحله بازدهی دانشجو و ورود آنها به بازار کار، خود را نشان خواهد داد. نمی‌توان این مساله را نادیده گرفت که سازمان‌های اجرایی و صنعت نگاه‌شان به دانشجویان مجازی به نسبت دانشجویانی که با حضور در محیط علمی مباحث را آموزش دیده‌اند، متفاوت خواهد بود؛ در اصل آنها ترجیح می‌دهند میان این دو دسته از دانشجویان، دانشجویی را انتخاب کنند که با حضور در محیط‌های علمی مباحث را فراگرفته است.»

رئیس سابق دانشگاه علم و صنعت به تاثیر نسبی نبود دانشجو در دانشگاه بر فعالیت‌های پژوهشی اشاره کرد و گفت: «هرچند اساتید تلاش کردند تا با برنامه‌ریزی و زمان‌بندی، حضور دانشجویان تحصیلات‌تکمیلی را در آزمایشگاه‌ها داشته باشند و نمود آن را هم می‌توان در تداوم فعالیت‌های پژوهشی دید، اما می‌بینیم غیرحضوری‌شدن تاثیر منفی در سرعت رشد دستاوردهای علمی و پژوهشی داشته است، با این حال نمی‌توان این مساله را کتمان کرد که بیشترین اثر منفی را در بخش آموزش دانشگاه‌ها شاهد هستیم.»

او خاطرنشان کرد: «خوشبختانه اگر بخواهیم تعداد مقالات چاپ‌شده اعضای هیات‌علمی را مدنظر قرار دهیم، باید بگوییم که حتی وضعیت رشد افزایشی داشته، اما نرخ سرعت رشد علم با کاهش مواجه شده و اثر این مهم را هم سال آینده شاهد خواهیم بود. مساله این است که سرعت رشد علمی کمی کاهش یافته است و تنها با حضوری‌شدن دانشگاه‌ها می‌توان این مساله را جبران کرد.»

ادامه در صفحه ۵

ادامه از صفحه ۴

معاون آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد اسلامی:

آموزش مجازی به حوزه علم و دانش و فناوری لطمه وارد کرده است

سید محمد بطحایی، معاون آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد اسلامی درخصوص مزایای حضوری شدن دانشگاه‌ها گفت: «بدیهی است آموزش مجازی با زیرساخت‌هایی که در حوزه فضای مجازی ازجمله نرم‌افزارها، اینترنت و پلتفرم‌ها دارد، از نقایصی نسبت به آموزش حضوری برخوردار است.»

او اضافه کرد: «معتقدم هرچه اساتید برای آموزش‌های مجازی آمادگی پیدا کرده باشند باز هم نمی‌توانند مزایای آموزش چهره به چهره را در محیط‌های دانشگاهی فراهم کنند. بنابراین بدیهی است که آموزش‌های حضوری برای دوره‌های آموزشی دانشگاهی یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر است. خوشبختانه با شرایطی که در کنترل بیماری کرونا به وجود آمده و سیر افولی را طی می‌کند به نظر می‌رسد حضوری شدن دانشگاه‌ها و کلاس‌های درس برای دانشجویان یک امر ضروری باشد.»

معاون آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد اسلامی خاطرنشان کرد: «موضوعی که همه کارشناسان آموزش عالی را نگران کرده این است که بعد از دو سال آموزش مجازی به دلیل نقایصی که آموزش‌های مجازی دارد حوزه علم و دانش و فناوری با لطماتی مواجه شده است. بنابراین اگر کلاس‌ها زودتر به صورت حضوری برگزار نشده و دانشجویان در کلاس‌های درس حاضر نشده و از حضور اساتید به‌ویژه در حوزه آزمایشگاه‌ها، کارگاه‌ها و دورس عملی برخوردار نشوند آسیب زیادی به حوزه دانش وارد خواهد شد.»

بطحایی در بخش دیگری از سخنان خود درخصوص لطمه‌های آموزش مجازی به کیفیت فعالیت‌های پژوهشی دانشگاهی نیز صحبت به میان آورد و گفت: «معتقدم آموزش مجازی به همه عرصه‌های آموزش‌عالی لطمه وارد کرده است؛ بنابراین آسیب به فعالیت‌های پژوهشی نیز کتمان‌ناپذیر است. به عبارت دیگر باید گفت دانشجویان از مراکز علمی دور مانده‌اند و در بهترین و خوشبینانه‌ترین حالت می‌گوییم که دانشجو در فضای مجازی نیز می‌تواند با راهنمایی اساتید اقدامات پژوهشی خود را جلو ببرد اما همه می‌دانیم که این ارتباط بسیار ضعیف بوده و نمی‌تواند جایگزین ارتباط حضوری باشد.»

او تصریح کرد: «در مورد قطع ارتباط دانشجو با دانشگاه حتی اگر خود را دلداری داده و بگوییم فضای مجازی می‌تواند بسیاری از خلأها را پر کند اما درنهایت باید گفت فضای مجازی مانند یک اورژانسی است که بیمار به صورت موقت در آن حضور پیدا می‌کند. بنابراین در حوزه پژوهشی نیز باید اعتراف کرد که دانشجویان با فاصله گرفتن از دانشگاه حتی با استفاده از فضای مجازی صدمات زیادی خورده‌اند. صدمه‌ای که تمام دنیا درحال حاضر با آن مواجه هستند.»

او درخصوص اثرگذاری دانشجو به‌عنوان یک نیروی فارغ‌التحصیل در آینده نیز صحبت به میان آورد و توضیح داد: «آنچه صاحب‌نظران حوزه آموزش به آن باور دارند، صرف‌نظر از آنکه چقدر آن جامعه و کشور توانسته در فراهم کردن زیرساخت‌های لازم در فضای مجازی موفق باشد این است که گفت‌وگوی علمی و چهره‌به‌چهره هیچ جایگزینی ندارد. وقتی دانشجو در فضای دانشگاه قرار گرفته و با دانشجویان دیگر به گفت‌وگوی علمی بپردازد، بسیاری از آموخته‌های او در این تعامل تامین می‌شود. این درحالی است که وقتی دانشجو از فضای دانشگاه و ارتباط چهره‌به‌چهره با اساتید و سایر دانشجویان دور باشد به او لطمه‌های جبران‌ناپذیری را وارد می‌کند.» معاون آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد اسلامی با بیان اینکه زیست دانشجویی بخشی از آموزش‌های دانشگاهی ما را فراهم می‌کند، اضافه کرد: «وقتی زیست دانشجویی از دانشجویان گرفته شود قطعا لطمه‌هایی را به رشد و تعالی علمی و معرفتی او وارد کرده‌ایم. به نظر می‌رسد بعد از دو سال دورماندن اساتید و دانشجویان از محیط دانشگاهی یک مقاومت پنهان برای شروع کلاس‌ها ایجاد شده است که البته این مقاومت در حوزه آموزش‌وپرورش هم وجود دارد اما در حوزه آموزش این مقاومت پنهان بیشتر دیده می‌شود.»

او معتقد است: «یک نوع تنبلی آموزشی گریبان دانشجویان را گرفته است و دانشجو عادت کرده پای تبلت و گوشی در کلاس درس حضور پیدا کند و به نظر می‌رسد که باید همتی ایجاد شده و در کلاس‌ها و دانشگاه‌ها باز شده و دانشجویان به‌صورت حضوری در کلاس‌ها حاضر شوند که این می‌تواند در روحیه و شادابی دانشجویان نیز موثر واقع شود.»

معاون آموزشی دانشگاه تهران:

باید هزینه حضوری شدن دانشگاه‌ها را بپردازیم

محمود کمره‌ای، معاون آموزشی دانشگاه تهران با بیان اینکه قطعا اگر پروتکل‌های بهداشتی اجازه دهند، صلاح است تا برای حضوری شدن دوره‌های آموزشی دانشگاه‌ها هزینه‌های لازم را انجام دهند، گفت: «حتما دوره‌های حضوری کیفیت بهتری خواهد داشت. البته تجربه کرونا هم نشان داد که آموزش غیرحضوری مزایای مثبتی هم داشته است که می‌توان آنها را بعضا حفظ هم کرد، اما در کلیت بهترین کار این است که از آموزش حضوری برخوردار شده و در کنار آن از مزایای آموزش‌های غیرحضوری هم همچنان بهره ببریم.» او ادامه داد: «درست است که نیاز رشته‌های مختلف به آموزش حضوری متفاوت است و شاید بتوان برای برخی از رشته‌ها آموزش غیرحضوری را دنبال کرد، اما اگر نگاه کلان به این ماجرا داشته باشیم، باید بگوییم که هرگاه ضرورت آموزش‌ها به‌صورت حضوری احساس شود لازم است مسئولان بسترهای لازم را برای بازگشت دانشجویان فراهم کنند؛ هرچند همین الان نیز این نیاز احساس شده است، اما هنوز درحال بررسی مصوبات ستاد ملی مقابله با کرونا هستیم.» کمره‌ای با بیان اینکه در وزارت علوم ستادی برای ارزسگیری آموزش حضوری تشکیل شده و این ستاد نیز به دانشگاه‌های معین هر استان اختیار داده که در این زمینه تصمیم‌گیری کنند، افزود: «در استان تهران نیز وضعیت به این صورت است که به دانشگاه‌های پایتخت این اختیار داده شده که به تناسب شرایط خودشان درباره حضوری یا غیرحضوری شدن دانشگاه‌ها تصمیم‌گیری کنند، اما امیدواریم همه دانشگاه‌ها به سمت آموزش حضوری حرکت کنند و طبیعتا مسئولان مربوطه نیز باید نیازهای لجستیکی برای این کار را در همه دانشگاه‌ها فراهم کنند.» معاون آموزشی دانشگاه تهران با تاکید بر اینکه برخی از دانشجویان علی‌رغم اینکه در آستانه فارغ‌التحصیلی هستند اما هنوز حضور فیزیکی در دانشگاه را لمس نکرده‌اند، بیان داشت: «به‌طور مثال دانشجویان ورودی ۹۹ در مقطع کارشناسی‌ارشد عملا تجربه زیست در محیط دانشگاه را ندارند و امیدواریم در نیمسال دوم این مساله اصلاح و همه دانشجویان حضوری شوند؛ البته در میان باید پیشنهادهای تخصصی هم داشته باشیم، به‌طوری که عنوان کردیم اگر لازم است برای این دسته از دانشجویان در ترم جدید، درصد بیشتری از آموزش حضوری اعمال شود تا حداقل در ماه‌های آخر، فرصت حضور فیزیکی در دانشگاه را داشته و از مزایای آن که شاید در آینده بیشتر به دردشان بخورد، بهره‌مند شوند.»

دبیر دفتر تحکیم وحدت:

نبود دانشجو در دانشگاه‌ها باعث از بین‌رفتن اجتماع نخبگانی شده است

علی برزگجو، دبیر دفتر تحکیم وحدت با بیان اینکه متاسفانه دانشگاه‌ها بعد از غیرحضوری شدن دانشجویان به‌دعات شده‌اند، گفت: «با نبود فیزیکی دانشجو در این محیط‌ها، بار مالی دانشگاه‌ها تا حدی کاهش پیدا کرده است و همین مولفه دانشگاه‌ها را به وضعیتی رسانده که حتی امروز که شرایط کشور برای انجام حضوری بسیاری از فعالیت‌ها به‌ویژه فعالیت‌های علمی در دانشگاه‌ها آماده شده است، باز مسئولان زیربار این کار نمی‌روند. البته آموزش مجازی از جنبه‌های مختلف اثرات منفی هم داشته که اولین آن وضعیت درسی دانشجویان است.»

او افزود: «غیرحضوری شدن دانشگاه‌ها سه مشکل اصلی را به همراه آورد، اولین موضوع کیفیت آموزش مجازی است که به‌مراتب پایین‌تر از آموزش حضوری بوده، مساله دوم عدم‌وجود بستر لازم برای ورود دانشجویان به کارهای پژوهشی وعملیاتی است و مساله آخر نیز کیفیت امتحانات است؛ مولفه‌هایی که هرکدام تاثیرات خاص خودشان را در دانشگاه‌ها گذاشته‌اند؛ قطعا امروز با توجه به واکسیناسیون گسترده و آماده شدن شرایط، باید به سمت حضوری‌شدن دانشگاه‌ها حرکت کنیم.»

دبیر دفتر تحکیم وحدت با تاکید بر اینکه غیرحضوری شدن دانشگاه بر حوزه فرهنگی هم اثر گذاشته است، تصریح کرد: «همه اتفاق‌های فرهنگی که یک دانشجو قرار بود با حضور در دانشگاه آنها را یگیرد به فضای مجازی محدود شد و نه‌تنها فضای فرهنگی دانشگاه‌ها را تحت‌الشعاع قرار داد بلکه تشکل‌های دانشجویی را نیز به‌شدت تحت‌تاثیر قرار داد و عملا فضایی که دانشجو را نسبت به مسائل مختلف مسئولیت‌پذیر بار می‌آورد، در حاشیه برد، طبیعتا توجه به همه این موارد حضوری‌شدن دانشگاه‌ها را الزامی می‌کند.»

برزگجو بیان داشت: «متاسفانه امروز مشکل اساسی برای حضوری‌شدن دانشگاه‌ها، کمبود بودجه این نهادهاست و دانشگاه‌ها ترجیح می‌دهند هزینه‌ای برای حضوری شدن انجام ندهند. درحالی‌که رئیس‌جمهور در این زمینه دستور مستقیم داده و هیات دولت نیز باید به این جمع‌بندی برسد که بالاخره آموزش عالی هزینه دارد و لازم است تا بودجه آن را تامین کند. معتقدم باید فضایی در میان دانشجویان و مسئولان ایجاد شود که به‌تدریج و البته ظرف تنها چند ماه موضوع حضوری‌شدن دانشگاه‌ها دنبال شود. یعنی در وهله اول برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی و بعد از آن به‌صورت عمومی این مهم به اجرا برسد. موضوع اصلی این است که این مقوله باید حتما از ترم دوم سال تحصیلی به اجرا در بیاید.»

او با تاکید بر اینکه فعالیت دانشجویی به این صورت که باعث دغدغه‌مند شدن دانشجویان می‌شود هم در این برهه به حالت تعطیل درآمده است، خاطرنشان کرد: «چراکه وقتی فضای دانشگاه‌ها حضوری نیست عملا ارتباط بین دانشجویان و حرکت جمعی در این محیط‌ها شکل نمی‌گیرد که از درون آن دغدغه‌ای بیرون آید. اما امروز با معضل اجتماعی در دانشگاه‌ها روبه‌رو هستیم، یعنی در عمل بدین در دانشگاه اجتماع نخبگانی وجود داشته باشد تا دانشجو در این اجتماع به دغدغه مشترک رسیده و برای تحقق آن کارهای مختلفی را تعریف کند، اما ما امروز در تشکیل این اجتماع دچار ضعف شده‌ایم. قطعا بسیاری از آسیب‌هایی را که به دلیل عدم‌شکل‌گیری اجتماع نخبگانی فراهم شده در آینده خواهیم دید.»

عضو هیات‌علمی دانشگاه علم و صنعت:

تداوم آموزش مجازی کیفیت فنی فارغ‌التحصیلان را کاهش خواهد داد

امید وحیدی، عضو هیات علمی دانشگاه علم و صنعت با بیان اینکه بعد از واکسیناسیون سراسری دانشجویان و دانشگاهیان یعنی طی دو، سه ماه اخیر وضعیت فعالیت‌های پژوهشی تا حدی قابل بوده است، گفت: «امروز دانشجویان منعی برای حضور در دانشگاه و رفتن به آزمایشگاه و کارگاه‌ها ندارند، اساتید نیز باید به‌طور دائم در دانشگاه حضور داشته باشند و طبیعی است که در چنین شرایطی مشکلی از بابت انجام فعالیت‌های پژوهشی وجود نداشته باشد. البته آن دسته از دانشجویان که پروپوزال آنها به تصویب رسیده، حتی می‌توانند از خوابگاه هم استفاده کنند و این مهم کار را برای پیشبرد برنامه‌ها آسان می‌کند.»

او با تاکید بر اینکه برخی اساتید و دانشجویان به بهانه کرونا به دانشگاه‌ها نمی‌آیند و طبیعتا از این حیث حتما در انجام فعالیت‌های پژوهشی تاثیر منفی را شاهد هستیم، ادامه داد: «قبل از اینکه واکسیناسیون به این مرحله برسد، نه‌تنها دانشجویان در بسیاری از روزها نمی‌توانستند به دانشگاه بیایند، بلکه خود دانشگاه‌ها هم تعطیل می‌شدند. قطعا در رشته‌هایی که کارها باید به‌صورت عملی دنبال شده و حضور در آزمایشگاه و کارگاه نقش اساسی دارد، نبود دانشجو در محیط دانشگاه به روند کار آسیب می‌زند.»

عضو هیات‌علمی دانشگاه علم و صنعت تصریح کرد: «نمی‌توان چراکه اگر ارتباط اساتید و دانشجو صرفا در بستر فضای مجازی دنبال کرد؛ بد نیست به این مساله اشاره کنم مشکل اصلی ما این است که این بنیان غلط را برای دانشگاه‌های دولتی تعیین کرده‌ایم که دانشجو در آنها باید تحصیل رایگان داشته باشد و این مهم یعنی استفاده از غذا و خوابگاه به نسبتا مجانی، به همین دلیل است که در شرایط اقتصادی فعلی کشور می‌بینیم دانشگاه‌ها ترجیح می‌دهند دانشجو به دانشگاه نیاید تا هزینه آنها کمتر باشد و این اساس غلط، آفت‌های زیادی را به‌همراه آورده و می‌آورد.» وحیدی در توضیح بیشتر این مساله اظهار داشت: «شاید دانشگاه‌ها مجبور باشند برای صرفه‌جویی در هزینه‌ها، نبود دانشجو در محیط دانشگاه را توجیه کنند؛ اما واقعیت این است که تا وقتی دانشجو سر کلاس حاضر نشود و با استاد از نزدیک ارتباط نداشته باشد، تحصیل موفقی نخواهد داشت؛ چراکه این مساله یعنی دانشجو نمی‌تواند در بازدیدهای صنعتی حضور داشته باشد و کارآموزی انجام دهد، این امر نه‌تنها در حین تحصیل، بلکه حتی برای ورود او به بازار کار هم مشکل‌آفرین خواهد شد.»

او با تاکید بر اینکه متاسفانه بهره‌وری دانشگاه‌های دولتی ما تا حدی پایین است و به همین دلیل شاید تا حد زیادی اثر عدم حضور